

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen a Szegedi Törvényszék 2015. december 17. napján kelt 15.P.21.608/2015/15. számú ítélete ellen a felperes 16. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **részben megváltoztatja** az alábbiak szerint:

A peres felek között 2007. június 20. napján létrejött **(kölsönszerződés száma)** számú kölcsönszerződést akként nyilvánítja érvényessé, hogy a szerződés megkötésekor az induló ügyleti kamat évi 10,08 %.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(forgalmi rendszám, elírt)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvét.

A felperes által az alperesnek fizetendő perköltség összegét 220 950 (kettőszázhúszezer-kilencszázötven) Ft-ra leszállítja.

A felperes által az államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 194 000 (egyszázkilencvennégyezer) Ft-ra leszállítja, míg az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 47 400 (negyvenhétezer-négyszáz) Ft-ra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 96 000 (kilencvenhatezer) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 337 900 (háromszázharminchétezer-kilencszáz) Ft fellebbezési eljárási illetékből a felperes 289 900 (kettőszáznyolcvankilencezer-kilencszáz) Ft-ot, az alperes 48 000 (negyvennyolcezer) Ft-ot köteles megfizetni az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS

A felperes és az alperes jogelődje, a **(L.) Zrt.** (a továbbiakban: alperes) 2007. június 20. napján **(kölcönszerződés száma)** számmal jelölt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 2 880 000 Ft kölcsönt folyósított a felperes részére a **(forgalmi rendszám helyesen)** forgalmi rendszámú Volkswagen (D) Sharan típusú személygépkocsi vételárának finanszírozása céljából. Az egyedi kölcsönszerződésben a felek a mértékadó devizanemet svájci frankban, a teljes hiteldíjmutatót 15,41 %-ban határozták meg, rögzítették továbbá a havi törlesztő részletek összegét és esedékességét, valamint az összes törlesztő részlet összegét, ez utóbbit 4 461 408 Ft-ban. A kamat- és az árfolyamváltozás (a kamatváltozás I. és a kamatváltozás II.) elszámolásának módjaként ún. fix deviza konstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat jelölése)** számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.).

A kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a peres felek a kölcsön visszafizetésének biztosítására - felfüggesztő feltétellel - adásvételi szerződést kötöttek és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 5. pontjában rögzítették, hogy a hitelező (az alperes) a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig a kölcsönbevevő (felperes) a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul nem teljesítette.

Az Üsz. - a jelen jogvita elbírálása szempontjából releváns alábbi - rendelkezéseket tartalmazza:

- I.7.: „Fix deviza konstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény”.
- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”
- I.18.e.: „Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb (nem forint), úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanem három havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR)
- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”
- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzpiaci szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”
- I.24.: „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötté napján”
- I. 25.: „Kamatváltozás:

a) Kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzpiacra bekövetkezett százalékos értékének változása függvényében a hátralévő törlesztő részletek összegét érintő kamatkülönbözet.

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1.

c) Kamatváltozás III. (árfolyamváltozás): A kölcsönszerződés futamidő lejártá előtti megszűnésekor fizetendő - ki nem terhelt - kamatkülönbözet, amelynek mértéke a szerződés megszűnésének esetén szabályozó rendelkezésekben külön kerül meghatározásra."

- IV.7.: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap."

- IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni."

- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és a Euró keresztárfolyamának változása."

- VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg".

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 2 823 749 Ft megfizetésére a szerződés teljes illetve részleges érvénytelenségére alapítottn. Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest a **(forgalmi rendszám helyesen)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének a kiadására. A szerződés egésze érvénytelenségét a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c), d) és e) pontjaiban foglaltakra alapította. Előadta, az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza a kölcsön és a havi törlesztő részletek devizában meghatározott összegét, a kamat éves százalékos értékét, az alperes által felszámítható költségeket és azokat a feltételeket sem, amelyek mellett az alperes a hiteldíjat egyoldalúan módosíthatja. Álláspontja szerint az Üsz. I.25.a) és b) pontjai átláthatatlanok, homályosak, nem az árfolyamváltozásra, hanem a kamatváltozásra vonatkoznak. Sem e kikötésekből, sem az Üsz. egyéb rendelkezéseiből nem állapítható meg, hogy a deviza árfolyamváltozásából fakadó összes teher őt, mint adóst terheli. Állította, a szerződéskötéskor az árfolyamkockázatról nem kapott megfelelő tájékoztatást, és nem hívták fel a figyelmét arra sem, hogy az korlátlan mértékben terheli, így az sem volt ismert számára, hogy az árfolyam változása a törlesztő részletekre milyen hatást gyakorol. A szerződés részleges érvénytelenségét egyebek mellett a „mértékadó devizanem: CHF, az Üsz. I.17., I.24., I.25.b, V.6. pont tisztességtelenségére alapította. Álláspontja szerint az opciós szerződés 5., valamint az Üsz. IV.7. pontjának érvénytelensége következtében az alperes a törzskönyv birtokban tartására nem jogosult.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a szerződés bármely pontja a felperes által megjelölt okból érvénytelen lenne. Hangsúlyozta, a felek között létrejött szerződés deviza alapú szerződés, az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség teljesítésére a

felperes az üzletszabályzat V.6. pontjában vállalt kötelezettséget. Nem vitatta, hogy a kamat éves százalékos értéke a szerződéskötés időpontjára vonatkozóan nem került meghatározásra. Érvélese szerint azonban a hiány orvosolható, az érvénytelenség oka kiküszöbölhető, így kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását azzal, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke 14,01 %.

Álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsön visszafizetésének az opciós szerződéstől független, atipikus biztosítéka, amely alapján a törzskönyvet nem köteles kiadni mindaddig, amíg az alperes a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul ki nem egyenlíti.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a per tárgyát képező kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy a szerződés megkötésekor az induló ügyleti kamat mértékét évi 14,01 %-ban határozta meg. Megállapította továbbá, hogy a kölcsönszerződés részévé vált általános szerződési feltételeket rögzítő **(üzletszabályzat jelölése)** számú üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelen. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 240 000 Ft perköltséget, emellett a felperest 230 000 Ft, az alperest pedig 11 400 Ft eljárási illeték megfizetésére kötelezte. Határozatának indokolása szerint a perbeli kölcsönszerződés a felek jogvitájában alkalmazandó 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 685. § e) pontja szerinti fogyasztói, és a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) szerint lakossági fogyasztási kölcsönszerződésnek minősül, így arra irányadóak a Hpt. lakossági fogyasztási kölcsönszerződés kötelező tartalmi elemeit meghatározó 213. §-ának a rendelkezései. A Kúria 6/2013. számú PJE határozatára utalással alaptalannak találta azt a hivatkozást, hogy a szerződés tárgya illetve a törlesztő részletek összege nem került meghatározásra, mert azok összegét a szerződés svájci frankban nem tünteti fel. Rámutatott, a felperes által megjelölt szerződési feltételek - a felperesi állásponttal szemben - nem biztosítanak az alperes számára egyoldalú szerződésmódosítási jogot, a THM-et pedig a szerződés rögzíti.

Hangsúlyozta, az ügyleti kamat az üzletszabályzat ítéletben részletezett rendelkezései alapján egyértelműen meghatározottnak tekintendő, emellett az egyedi szerződésből is következik a felek kamatban történő megállapodása, hiszen az összes törlesztő részlet összege meghaladja az alperes által folyósított kölcsön összegét. Megállapította ugyanakkor, hogy a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában írtaknak a kamat éves százalékos értéke feltüntetése hiányában nem felel meg, ezáltal semmis. Álláspontja szerint e hiány a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi. A Kúria 6/2013. számú PJE határozatában foglaltakra utalással a szerződés érvényessé nyilvánítását tekintette alkalmazandó jogkövetkezménynek, és az alperes ellenkérelmének megfelelően meghatározta az ügyleti kamatláb induló mértékét.

Ugyancsak a Kúria 6/2013. számú PJE határozatában foglaltakra visszautalással találta alaptalannak a „mértékadó devizanem CHF” és az Üsz. I.17. pontja érvénytelenségére történő hivatkozást.

Alaptalannak ítélte azt a felperesi hivatkozást is, miszerint a szerződés az árfolyamkockázattal kapcsolatos alperesi tájékoztatás hiánya miatt érvénytelen. Rámutatott, a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseiből a felperes számára felismerhető lehetett, hogy a

kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, az őt terheli, és az is, hogy ennek nincs felső határa, így az árfolyamkockázat viselését érintő szerződési feltételek tisztességtelenségére nem hivatkozhat megalapozottan. Kiemelte, a felperes személyes meghallgatásakor akként nyilatkozott, hogy kizárólag a törlesztő részlet nagyságának tulajdonított jelentőséget, a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseit nem tanulmányozta.

A felperes által megjelölt üzletszabályzati rendelkezések érvénytelenségének megállapítására vonatkozó keresetet - a IV.7. pont kivételével - alaptalannak találta.

Alaptalannak ítélte a törzskönyv kiadására irányuló kereseti kérelmet is. Az alperes védekezését elfogadva megállapította, hogy az Üsz. IV.9. pontjából következően a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés biztosításának önálló, atipikus biztosítéka, amelynek kiadására abban az esetben

tarthat igényt a felperes, ha a szerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségét teljesítette. Az opciós szerződés 5. pontjának érvénytelenségét nem találta megállapíthatónak, érvelése szerint - a felperes álláspontjától eltérően - az nem ellentétes a Ptk. 374. § (2) bekezdésében foglaltakkal, abból ugyanis egyértelműen kiderül, hogy a vételi jog a szerződés megkötésétől számított 5 évig illeti meg a hitelezőt, azonban ezen időtartamon belül is megszűnik, ha az adós a fizetési kötelezettségét kiegyenlítette.

A felperes pontosított és kiegészített fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest túlfizetése, elsődlegesen 3 023 495 Ft, másodlagosan 2 373 993 Ft visszafizetésére, továbbá a - helyesen - **(forgalmi rendszám helyesen)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének a kiadására. Fellebbezése indokai szerint a kölcsönszerződés a kamat éves százalékban kifejezett értéke meghatározásának hiánya miatt elsődlegesen létre nem jöttnek minősül (Ptk. 205. § (2) bekezdés), másodlagosan érvénytelen (Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pont). Kifejtette, e hiányosság az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően nem csupán részleges érvénytelenséget eredményez, hanem a szerződés egészének a semmisségét jelenti. Utalt arra, részleges érvénytelenség esetén az érvénytelen rész bírósági érvényessé nyilvánítása nem lehetséges, ilyen esetben az érvénytelen szerződési feltételt el kell hagyni a szerződésből, arra azonban a bíróságnak nincs felhatalmazása, hogy a fennmaradó kikötések tartalmát módosítsa vagy a maradék szerződést kiegészítse. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 213. § (1) bekezdésében foglaltakat is, amikor erre irányuló kereseti illetve viszontkereseti kérelem hiányában a kamat százalékos mértékét meghatározva kiegészítette a szerződést. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság a kamatmérték meghatározásával a kölcsönszerződést anélkül módosította, hogy vizsgálta volna a bírói szerződésmódosítás Ptk. 241. §-ában írt feltételeinek a fennállását, továbbá megsértette a 2014.évi XL. törvény (DH2 tv.) 37. §-át és a Ptk. 239. § (1) bekezdését, mert úgy alkalmazott jogkövetkezményt, hogy nem állapított meg érvénytelenséget, nem vizsgálta, hogy a kamat százalékos mértéke nélkül teljesíthető-e a szerződés.

Érvelése szerint az alperes által a DH2 törvény alapján végzett elszámolás a szerződést nem tette érvényessé. Kiemelte, a jogorvoslati eljárás keretében csak az elszámolás eredményét vitathatta volna, az alperes azonban kizárólag az árfolyamrésként felszámított összeg jóváírásáról rendelkezett, az árfolyamrésre vonatkozó rendelkezések viszont nem képezték a per tárgyát. Utalt arra, az elszámolás adatai alapján sem állapítható meg az elsőfokú ítéletben szereplő 14,01 %-os kamatmérték.

Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a szerződés nem tartalmaz az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást, az Üsz. V.6. pontjából nem állapítható meg, hogy az árfolyamkockázat kizárólag őt terheli és az sem, hogy ennek nincs felső határa, ezért e szerződési feltétel, valamint a szerződésnek a „mértékadó devizanem CHF” kitétele, és az Üsz. IX.3. pontja érvénytelen. Ettől eltérő álláspont esetén pedig az állapítható meg véleménye szerint, hogy az árfolyam-különbözet legfeljebb 25 % mértékig terhelheti, mivel az Üsz. I.23. pontja az ilyen mértéket elérő árfolyam-emelkedést minősítette rendkívülinek. Mindezek figyelembevételével elsődleges álláspontja szerint a tőkeösszeg és annak LIBOR kamata, valamint 25 % árfolyam-különbözet, másodlagos álláspontja szerint a tőkeösszeg és évi 10,53 % ügyleti kamat megfizetésének kötelezettsége terhelte. Utalt arra is, a közérdekű perben a bíróság már megállapította az Üsz. V.5. és V.7. pontjának érvénytelenségét, így az alperes által e címen kiterhelt költségek szintén visszajárnak.

A törzskönyv kiadására irányuló követelés jogalapjaként továbbra is arra hivatkozott, hogy érvénytelen az opciós szerződés 5. pontja, másrészt túlfizetése miatt az alperes a törzskönyvet nem tarthatja birtokban.

A másodfokú eljárásban előterjesztett előkészítő iratában fellebbezését kiterjesztette és a Hpt. 213.§ (1) bekezdés a), b) és e) pontjára alapítottnak is hivatkozott a szerződés érvénytelenségére. A

másodfokú tárgyaláson - írásban benyújtott fellebbezési kérelmének teljesíthetősége hiányában - kérte az alperes javára megítélt perköltség mérséklését.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés részben alapos.

Az ítéletábrának a fellebbezés és a fellebbezés kiegészítése tükrében mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú ítélet felülbírálatára milyen körben kerülhet sor. A Pp. 253. § (2) bekezdése szerint a fellebbezési eljárásban is érvényesül a kérelemhez kötöttség elve, amelynek értelmében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálja felül.

A fellebbezés határideje a határozat közlésétől számított 15 nap (Pp. 234. § (1) bekezdés). A Pp. 235. § (1) bekezdése szerint a fellebbezésben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a fellebbezés irányul, és elő kell adni, hogy a fél a határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kívánja. Az elsőfokú ítélet fellebbezéssel nem érintett része (rendelkezése) jogerőre emelkedik (Pp. 228. § (4) bekezdés). A Pp. 247. § (2) bekezdése alapján a fellebbezési illetőleg a csatlakozó fellebbezési kérelmet az elsőfokú ítéletnek fellebbezéssel illetőleg csatlakozó fellebbezéssel nem érintett részére nem lehet kiterjeszteni. Annak azonban nincs akadálya, hogy a fellebbező fél fellebbezési kérelme indokait további jogi érvekkel egészítse ki.

A jelen perben a felperes csak a másodfokú eljárásban előterjesztett előkészítő iratában illetve a másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozatával támadta az elsőfokú ítéletnek a kölcsönszerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjára alapított keresetet elutasító, valamint az alperes javára megítélt perköltség összegére vonatkozó rendelkezését. E nyilatkozatai fellebbezés kiterjesztéseként értelmezendők, következésképp a hivatkozott jogszabályi rendelkezések értelmében ezek érdemi vizsgálatára nem kerülhet sor.

A kifejtettekre tekintettel a fellebbezés alapján az ítéletábra elsődlegesen az ügyleti kamat feltüntetésének hiányával kapcsolatos felperesi érvelést vizsgálta. Az 1959-es Ptk. 205. § (2) bekezdése értelmében a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Visszterhes

szerződés esetén lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. Kölcsönszerződésnél - az 1959-es Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint - a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése. Bankkölcsön szerződés esetén az ellenszolgáltatásnak a folyósított kölcsönösszeg kamatát is tartalmaznia kell az 1959-es Ptk. 523.§ (2) bekezdése értelmében. Tény, hogy a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás szerződésben meghatározott induló mértéke, azaz a törlesztő részletek összege meghaladja a kölcsön összegét, ez pedig igazolja az ügyleti kamatban való megállapodást.

Mindezt nem érinti, hogy a törlesztő részletek a tőkén és a kamaton felül esetlegesen egyéb, az adós részéről teljesítendő fizetési kötelezettségeket is tartalmaznak. Ettől eltérő kérdés, hogy a Hpt. 213 § (1) bekezdés c) pontja alapján a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződések esetében nem mellőzhető a kamat éves százalékos értékének szerződésben való feltüntetése. Ennek elmulasztása azonban nem a szerződés létrejöttét, hanem a jogszabályi rendelkezés alapján annak semmisségét eredményezi. Nincs jelentősége annak, hogy ebből a hiányosságból fakadó érvénytelenségi ok a szerződés egészének semmisségét, vagy csupán annak részleges érvénytelenségét eredményezi. Mivel az érvénytelenség oka egy hiányosság, nyilvánvalóan nem alkalmazható ugyanis az érvénytelenségnek

az a legalapvetőbb következménye, hogy az érvénytelen szerződéshez (szerződési feltételhez) joghatás nem fűződik, arra jogosultságot, vagy követelést alapítani nem lehet. A kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség az 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott „további” jogkövetkezményei alkalmazhatók, ennek megfelelően - a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) hatálya alá tartozó szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetében - a körülményektől függően sor kerülhet a szerződés hatályossá, vagy érvényessé nyilvánítására (DH2 tv. 37. § (1) bekezdés). Ennek az érvénytelenségi oknak a jogkövetkezményét azonban maga a jogalkotó rendezte a DH2 tv-ben előírt ún. felülvizsgált elszámolás szabályainak megalkotásával. A pénzügyi intézményeknek ugyanis az általuk kötelezően elvégzendő elszámolást a DH2 tv. 16. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank elnökének a DH2 tv. felhatalmazása alapján kiadott rendeleteiben (42./54. és 55/2014 MNB rendelet) meghatározott tartalommal és formában kellett elkészíteniük. Az érintett MNB rendeletekből megállapíthatóan az elszámolásnak egyebek között tartalmaznia kellett a kölcsön induló kamatlábát, amelyet a részletes elszámolásban tüntettek fel a pénzügyi intézmények.

A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, vagy ha a kifogása jogerősen elbírálásra került, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és a DH2 tv. 29. §-a értelmében annak eredménye a továbbiakban más polgári eljárásban nem vitatható. Mindez azt jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult, és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset elbírálása során a bíróságnak vizsgálnia kell, sor került-e az elszámolás bíróság általi felülvizsgálatára a DH2 tv. 26-28. §-ai alapján. Ha igen, a jogkövetkezmény levonására irányuló igény ítélt dolog. Ha nem, az érvénytelenség az 1959-es Ptk. 237. §-ában megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogy maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját. Ennek megfelelően az érvényessé nyilvánítás során a bíróság az alperes által készített, a felperes által bíróság előtt meg nem támadott, és ezáltal ráutaló magatartással elfogadott elszámolásban feltüntetett ügyleti kamatlábat megjelölve pótolja a szerződés érvénytelenségéhez vezető hiányosságot.

Annak nincs jelentősége, hogy a felperes nem kérte az érvényessé nyilvánítást és az is közömbös, hogy az alkalmazott jogkövetkezmény mennyiben felel meg egyik, vagy másik fél érdekeinek. Ha a fél az érvénytelenségi perben az érvénytelenség jogkövetkezményének a levonását kéri, a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezményei közül melyiket alkalmazza. Ennek egy korlátja van, nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (Legfelsőbb Bíróság: Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 7. pont).

A kifejtettek alapján tehát nem volt akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság a szerződést érvényessé nyilvánítsa. A felülvizsgált elszámolás keretében megállapított kamatérték azonban 10,08 %, ezért az ítéletábra az elsőfokú ítéletnek az induló ügyleti kamat meghatározására

vonatkozó rendelkezését ennek megfelelően megváltoztatta.

Alaptalanul kifogásolta a felperes fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződést anélkül módosította, hogy vizsgálta volna a bírói szerződésmódosítás 1959-es Ptk. 241. §-ában írt feltételeinek a fennállását. A bíróság a szerződés érvényessé nyilvánítása során lényegében valóban módosítja, illetve kiegészíti a felek szerződését annak érdekében, hogy az érvénytelenségi okot, illetve az az által előidézett érseksérelmet kiküszöbölje, ennek a módosításnak a jogszabályi alapja azonban - a felperes hivatkozásával ellentétben - nem az 1959-es Ptk. 241. §-a, hanem az 1959-es Ptk. 237. §-a, ezen túl a perbeli esetben a DH2 tv. 37. §-a, ezért alaptalan a felperesnek az a fellebbezési érvelése, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az 1959-es Ptk. 241. §-ában foglaltakat.

A felperes fellebbezésében változatlanul arra hivatkozott, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan az alperestől tájékoztatást nem kapott, emiatt a szerződés egésze érvénytelen. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Jelen ügyben a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja alapján a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezen túl a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” és „fix deviza konstrukció” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztő részletek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I.17., I.22., I.24. és I.25.b. pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.17. pont), a mértékadó árfolyam (I.24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis, hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat 23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat. Ebből a fogalom-meghatározásból ugyanakkor - az 1959-es Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti

értelmezéssel - nem vonható le az a következtetés, hogy az árfolyam-különbözetből eredő fizetési kötelezettség legfeljebb 25 %-a terheli a felperest.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztességesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE). Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek. A felperes azt adta elő, hogy a szerződést elolvasta, az abban foglalt feltételeket aggálytalanul elfogadta. Hivatkozott ugyan arra, hogy az üzletszabályzatot nem kapta kézhez, a szerződés 3. pontjában rögzített nyilatkozata azonban ennek az ellenkezőjét igazolja, és az e nyilatkozatával ellentétes tartalmú állítását a perben nem bizonyította. Emellett az üzletszabályzat megismerésének hiányára a fentebb írtak szerint őt terhelő együttműködési kötelezettség elmulasztása miatt alappal nem is hivatkozhat.

Itt utal az ítélet arra, a jelen fellebbezési eljárás tárgya a kölcsönszerződésnek az ügyleti kamat feltüntetése hiánya miatti létre nem jötte illetve érvénytelensége, valamint az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek érvénytelensége. Az üzletszabályzat XI.4. pontjának a rendkívüli árfolyamesemény miatt bekövetkezett fizetési kötelezettség, valamint az Üsz.V.5. és V.7. pontja alapján a költségek kiterhelhetőségének a kérdése a létrejött és érvényes szerződés teljesítésével összefüggésben merülhetnek fel, az erre alapított elszámolás azonban nem tárgya a pernek, ezért e fellebbezési hivatkozás megalapozottságát az ítélet arra nem vizsgálhatta.

Megalapozottan támadja viszont a felperes a törzskönyv kiadására irányuló keresetet elutasító ítéleti rendelkezést.

Nem osztja az ítélet arra az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződéshez kapcsolódó atipikus biztosítéknak tekinthető. Kétségtelen, hogy az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában - nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát mindaddig, amíg a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. A perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés 7. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.” Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani. Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság. Mivel pedig az opciós szerződés - az elsőfokú ítélet fellebbezéssel nem támadott megállapítása szerint - megszűnt, nincs az alperesnek jogalapja a törzskönyv birtokban tartására.

Az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja - az opciós szerződés elsőfokú bíróság által helyesen értelmezett 5. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes és az elsőfokú bíróság értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. Utal e tekintetben az ítélet tábla az 1959-es Ptk. szerződés értelmezésével kapcsolatos 207. § (1) és (2) bekezdésére, amely szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó az 1959-es Ptk. fenti rendelkezéseivel a pontatlan, vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ennek megfelelően, ha az alperesnek a IV.9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen, félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont az 1959-es Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja.

Mindezt figyelembe véve az Üsz. IV.9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt. Miután a kifejtettekre tekintettel az alperesnek nincs érvényes jogcíme a törzskönyv birtokban tartására, az ítélet tábla kötelezte az alperest annak kiadására.

Miután a felperes törzskönyv kiadására irányuló keresete megalapozottnak bizonyult, módosult a felek pervesztességének és pernyertességének az aránya, ezért az ítélet tábla a felperes által az alperesnek fizetendő perköltség összegét, valamint az államnak fizetendő eljárási illeték összegét ehhez igazodóan leszállította, míg az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét felemelte.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részének érintetlenül hagyása mellett, a megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A fellebbezési eljárás során a felperes pervesztessége nagyobb arányú, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes - ügyvédi munkadíjból álló - fellebbezési részperköltsége megfizetésére, amelynek összegét az ítélet tábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (3) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján állapította meg.

A másodfokú eljárásban felmerült, és a felperes illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett eljárási illetéket a peres felek ugyancsak pervesztességük, pernyertességük arányában kötelesek megfizetni az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

S z e g e d , 2016. június 1.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
ábrlabíró

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA **Pf.II.20.151/2016/8. szám**

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Űgyvédi Iroda (űgyintéző űgyvéd: dr. Bihari Krisztina) ártal képvííelt felperesnek -a dr. Bohács Zsolt űgyvéd ártal képvííelt **alperes neve** alperes ellen a Szegedi Törvényszék 2015. december 17. napján kelt 15.P.21.608/2015/15. számú ítélete ellen a felperes 16. sorszám alatt benyűjtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a követtkező

KIJAVÍTÓ VÉGZÉS:

A Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.151/2016/6. számú ítéletét az álabbiak szerint javítja ki:

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(forgalmi rendszám helyesen)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvét.

A végzés ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül a Kúriához címzett, de a Szegedi Ítéltáblán 3 példányban benyűjtandó fellebbezésnek van helye.

INDOKOLÁS

Az ítéltábla a Szegedi Törvényszék 15.P.21.608/2015/15. számú ítéletét a Pf.II.20.151/2016/6. számú ítéletével részben megváltoztatta, és kötelezte az alperest a per tárgyát képező gépjármű törzskönyvének a kiadására. Az ítélet rendelkező részében a gépjármű forgalmi rendszámát tévesen tüntette fel **((forgalmi rendszám, elírt))**, amelyet jelen végzésével a Pp. 224. §-a alapján hivatalból kijavított.

S z e g e d , 2016. június 22.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
ábrlabíró

VÉGZÉS - I.:

A Pf.II.20.151/2016/8. sz. végzés
2016. augusztus 23. napján jogerős.
Szeged, 2016. augusztus 29.

. Szeghő Katalin sk.
tanácselnök